

2011 yılından başlayarak “Esad gidecek” deniliyordu. Böyle olmayacağı görüldü ama artık bu talep önemini kaybetmiş durumdadır. Esad kaldı ama Suriye gitti.

Yaklaşık üç milyonu Türkiye’de olmak üzere beş milyondan fazla Suriyeli ülke dışına kaçmak zorunda kaldı. İçerde de yaklaşık bu kadar kişi yer değiştirdi. Ölü sayısı yaklaşık 250 bin kişi olarak biliniyor.

Başka bir deyişle nüfusun yaklaşık yarısı ya ülke dışına kaçarak ya da ülke içinde hareket ederek yer değiştirmek zorunda kaldı.

Suriye’de ulusal birlik sona erdi. Ulusal birliği sağlayabilecek lider (Esad) ve parti Baas) artık bulunmuyor. Bunlar nüfusun büyük çoğunluğunun değil, ancak bir bölümünün lideri olabilirler.

2011 sonrasında yaşananlar Suriye’de hiç de sanıldığı gibi güçlü bir ulus bulunmadığını gösterdi.

Halep ve civarında çok sayıda Suriyeli iş adamı küçük fabrikalarını sökerek Türkiye’ye taşıdı. Bunlar esas olarak Gaziantep’te konumlandılar. Hemen yerlilerle ortaklık kurarak üretime başladılar.

Suriye ordusu, kendi halkına zulmetmekte yetkin olan bu ordu, verdiği ağır kayıplar sonucu hızla gerilemeye başlayınca devreye Rusya Federasyonu (RF) ve Lübnan’dan Hizbullah girdi. Esad rejimi ülkenin küçük bir bölümünde hakim durumda ve bunu bile RF, bu ülkeye çok sayıda asker gönderen İran ve Hizbullah sayesinde sağlayabiliyor.

Suriye’de resmi olarak ateşkes sağlandı ama çatışmalar düşük ölçekte de olsa sürüyor. Çözüm

bulunamadığı için çatışmaların yoğun olarak yeniden başlaması küçük bir ihtimal değildir. Ülkedeki halk gruplarının –Sünni ve Alevi Araplar, Kürtler ve Hristiyan azınlık- birliğini sağlayabilecek herhangi bir önder ve parti bulunmuyor.

Suriye bir devlet olarak varlığını sürdürecektir. Esad'ı destekleyenler de karşı olanlar da bunu istiyor çünkü ülkenin parçalanması daha büyük sorunları getirecektir. Ancak ülke olarak birliğini sürdürmek, devlet olarak haritada varmış gibi görünmek ülkede bitmeyen bir kaosla birlikte gerçekleşecektir. Bazen rejim bazen de şu veya bu muhalif grup ilerleme gösterecek ama çatışma sürekli olarak varolacaktır.

En az sayılar kadar önemli olan, Suriye'nin yetişmiş insan gücünü önemli oranda kaybetmesidir.

Almanya'nın özellikle Suriyeli mültecilere kapılarını açmasının önde gelen nedenlerinden birisinin yetişmiş insan gücünü almak olduğu daha önceki yazılarda açıklanmıştı.

AKP yönetimi nihayet duruma uyandı!

Almanca basında çıkan haberlere göre, Türkiye kalifiye Suriyelileri Avrupa Birliği (AB) ülkelerine göndermeyeceğini açıklamış.

AB ile Türkiye arasında yapılan mülteci anlaşmasına göre, Yunanistan adalarına kaçak olarak geçen göçmenler Türkiye'ye iade edildiklerinde Türkiye bunları kabul edecek ve karşılığında da AB aynı sayıda mülteciyi alacaktı.

Bu konudaki haberlere göre, Türkiye düşük eğitilmiş ve tedaviye muhtaç olanları gönderirken, kalifiye elemanları ülkede tutmaya başlamış.

Geç uyanmışlar ama kendileri açısından akıllıca bir davranış...

Mültecilerden herkes yararlanıyor.

Resmi rakamlara göre yaklaşık 2,6 milyon Suriyeli mülteci alan Türkiye, bunlara sadece masraf yapmadı, büyük de kazanç elde etti ve ediyor.

Suriyeliler ülkelerinden getirdikleri parayı harcadılar. Ucuz işgücü oldular (çalışma izni verildi ve kötü işlerde en ucuza çalışıyorlar); fuhuş piyasasını değiştirdiler; bazı bölgelerde ev kiralalarının astronomik artmasına neden oldular...

Şimdi bunlara kalifiye elemanlar da ekleniyor.

Türkiye bazı Suriyeli sporcuları ve müzisyenleri hemen almış ve vatandaş olmalarını sağlamıştı. Bunlar tek örneklerdi ama anlaşılan bundan sonra oran artacaktır. Dahası, Suriye'den yeni mülteciler bekleniyor ve zaten geliyorlar da... Bunlar arasında sınırda seçme yapmaya başlayacaklar; üniversite mezunu olan, dil bilen (İngilizce) tercih edilecek; kalanı ya geri gönderilecek –birkaç aydır zaten böyle yapılıyor- ya da bir mülteci kampında kalmaya mecbur edilecek...

Mülteciler-Göçmenler kitabında da anlatmaya çalıştığım gibi, büyük bir mülteci ekonomisi bulunuyor. Ucuz işgücü oldukları gibi kişi olarak ne kadar az tüketseler de sayıları fazla olduğu için iyi bir tüketici durumundalar.

Türkiye mültecilerden iyi para kazandı ve kazanıyor. Bunların önemli bir bölümüne vatandaşlık da verilecek ve AKP'yi seçecekler.

CHP bunlara karşı, MHP Türk milliyetçisi, solun mültecilerle ilişkisi yok gibi bir şey; bu durumda başka ne olması beklenebilir!

AKP'ye yaklaşık 2,5 milyonluk destek geldi denilebilir.

TC vatandaşlık yasasına göre, ülkede beş yıl kalan ve dil öğrenenler vatandaş olabilirler. 2011'in üzerinden de beş yıl geçmiş durumdadır ve muhtemelen Suriyelilerin bir bölümü için beş yıl da beklenmeyecektir.

1990 sonrasında itibaren ülkede emek piyasası çokuluslu duruma geldi.

Balkan ülkelerinden çok sayıda kişi bakıcı ve temizlikçi olarak çalışıyor. Sayıları ancak tahmin edilebiliyor ve hiç güvencesiz çalışıyorlar.

Türkiye transit ülke durumuna geldi. Suriye, Afganistan ve Irak'tan yaklaşık üç milyon mülteci bulunuyor. Bunlara az sayıda Kuzey Afrika ülkelerinden gelenleri de eklemek gerekir.

Geçtiğimiz günlerde bir yetkili değişen durumu şöyle açıklamıştı: Eskiden transit ülkeydik, insanlar Batı'ya gitmek için bu ülkeden geçerci. Şimdi ise artan oranda kalmaya yöneliyorlar. Bu da ekonomik durumun daha iyi olduğunu gösteriyor.

Bir bölüm insan kalmak için geliyor, daha büyük bölüm ise gitmek istiyor ama gidiş yolları kapalı olduğu için kalmak zorunda kalıyor ve bir şekilde hayatını kuruyor, yerleşiyor.

Büyük bir ucuz emek ordusu iş piyasasına giriyor.

Bu insanların büyük bölümü kayıtsız oldukları için sendikalaşma şansları da bulunmuyor. Gerçi bulunsa ne olacak diye sorulabilir. TC vatandaşlarının bile sendikalaşma oranı yüzde 10 civarındayken, mültecilerinki ne kadar fazla olabilir?

AKP ile mücadele etmek için ülkede yaşanan büyük değişimin bu yönünü de görmek gerekir.

Ülke nüfusunun bileşiminde küçük olmayan değişim var. Bu değişim yakın yıllara kadar görünmüyordu ama vardı, konuyla biraz ilgilenenler biliyordu. Şimdi ise görülebilecek kadar ortadadır ve bu durum sürecektir.

Bu ortamda islamın birleştirici faktör olarak yükseltilmesi sadece normal değildir, buna uygun zemin de vardır.

Ülkede yaşanan büyük değişime bu yönden de bakılmasında yarar bulunuyor.

Ne olduğunu anlayamamış olanların, olana karşı politika üretmesi de mümkün değildir.

Suriyeli mültecilerin farklı bir yönünün de anlaşılması gerekiyor: bu insanların dönebilecekleri ülke bulunmuyor. Altyapı yıkılmış, eskiden yaşanan yerde sürekli çatışma var, bu durumda nereye dönüyorsun?

“Kaçmayıp ülkelerinde kalsalardı” gerekçesiyle Suriyeli mültecilere karşı çıkanlara şunu söylemek gerekir: her devletin olduğu yerde buna uygun bir ulus olduğunu mu sanıyorsunuz? Libya’nın bu kadar kolay dağılmasının nedeni, ulusun yerinde kabilelerin bulunmasıdır. Devlet olarak Libya duruyor, ama buna uygun ulus bulunmuyor. Geçmişte tek adam yönetimi ve buna uygun merkezi otorite altında ve bol miktarda petrol geliri de olunca ulus varmış gibi görünüyordu. Sonra bitti! Ulusal birlik güçlü bir gündem bile olamıyor. Libya milliyetçileri var mı, bilmiyorum.

Benzer bir durumu daha düşük düzeyde Irak ve Suriye için de söylemek mümkündür.

Bu ülkelerde sosyalistlerden vazgeçtik, onlar zaten yok gibi bir şey...

Milliyetçilerin etkinliği –geneli kapsayacak düzeyde değerlendirildiğinde- oldukça azdır.

Devlet harita üzerinde varolabilir ama bu durum aynı oranda ulusun varlığını gerektirmiyor.